

Empowerment project Awasi Kenya

Driejarig project van Rotaryclub Rhenen-Veenendaal

Empowerment van kinderen in Kenia

De afgelopen drie jaren hebben we met steun van de Rotaryclub Rhenen-Veenendaal een Empowerment-workshop voor kinderen en hun leerkrachten van de bovenbouw van basisscholen in Kenia verzorgd. De scholen liggen in een landelijk gebied rond Awasi, een weinig ontwikkeld gebied waar veel armoede is. HIV /aids heeft heel veel slachtoffers geëist: bijna de helft van alle kinderen heeft

hun ouders verloren. Natuurlijk is er veel geld nodig voor voeding, gezondheidszorg, onderwijs en hygiëne. Naast geld is het echter onmisbaar om kinderen en leerkrachten op scholen te leren hoe ze hun eigen leven kunnen vormgeven en mentaal stevig in hun schoenen kunnen staan. Ons programma sloot aan bij de werkwijze van Pamoja Child Foundation, een stichting (NGO) die met sponsorgeld en donaties de community ondersteunt en de scholen wil helpen omvormen

tot een veilige plaats voor kinderen: School as Safe Haven. Hiermee ondersteunt Pamoja zowel de kinderen als de leerkrachten bij het verbeteren van scholing en het creëren van een positieve en veilige omgeving om hun mogelijkheden ten volle te benutten.

2011-2013

Bouwen aan empowerment, talentontwikkeling en waarderend onderwijs

Rotary Club
Rhenen-Veenendaal

Leerkracht van Resource-group

"Last year I attended the workshop. It really changed my behaviour as a teacher towards the children. I am happy to be here again. This workshop gives me a lot of insights and power to go on

Derde en laatste fase in driejarig project

Er was ook dit jaar geld van de Rotary voor een derde workshop voor de resterende 3 (totaal 10) scholen. Het project kwam echter onder druk doordat Pamoja Child Foundation geen geld meer had. Daardoor was er voor ons geen goede basis om contacten te leggen met de scholen en aan te sluiten bij wat er al opgebouwd is. Voor een duurzaam resultaat is het echt heel belangrijk dat wij niet geïsoleerd een programma, methode of oefeningen aanbieden, maar dat de scholen in de praktijk doorgaan met het aanleren van 'empowerment-skills'.

Start van resource-group

We waren dan ook heel blij dat er een groep van zes leerkrachten (deelnemers aan de workshops van de afgelopen jaren) het initiatief nam om het programma door te zetten. Ze hebben in augustus 2013 een conferentie georganiseerd met 5 scholen en wel 90 deelnemers (leerkrachten en kinderen) waarin ze samen de empowermentprincipes hebben geoefend en besproken hebben. Wij hebben via de Rotary financiële steun aangeboden voor deze conferentie. Het feit dat het deze 'resource-group' gelukt is om de beweging weer op gang te brengen en zelfs 4 nieuwe scholen te betrekken, was voor ons het signaal dat we ook voor de derde workshop naar Awasi wilden gaan. Bovendien is Pamoja inmiddels weer actief en konden we ook weer rekenen op hun ondersteuning.

Verder bouwen aan de community

Ons thema voor dit jaar was "Empowerment and (community) Development". Onze derde workshop wilden we vooraf laten gaan door een conferentie met zoveel mogelijk partners die gericht zijn op ontwikkeling van de kwetsbare groepen in het gebied rond Awasi: partners in 'empowerment-skills en talent development'. Op die manier zouden we de verschillende initiatieven kunnen verbinden en sterker maken. Zo kunnen mensen in Awasi elkaar ondersteunen en samen bouwen aan een sterkere community die op eigen benen kan staan.

Het toeval wilde dat we via een contact met iemand in Nederland (in de bioscoop!) meerdere initiatieven op het spoor kwamen in de buurt van Awasi. We hebben contacten gelegd en op die manier mensen van 7 (!) verschillende projecten bereid gevonden om mee te doen aan de conferentie. Van het Puppet Interview Program (PIP), het Safe Water and Aids Project (SWAP), Ujima: een werkervaringsproject voor jongeren, widowproject tot 14(!) scholen, ministerie van onderwijs en gelukkig weer Pamoja. Vanuit Nederland hebben we zo met een aantal teachers van de resource-group-leden een startconferentie, voorafgaand aan de workshop, georganiseerd van 2 dagen met ongeveer 60 deelnemers!

Met deze resource-group zijn we voor de conferentie bij elkaar gekomen om samen het programma te maken. Zij waren voltallig en enorm gemotiveerd aanwezig!

Conferentie "Empowerment en Community Development"

Op een (alweer) zonnige dag kwamen mensen in grote getale naar het Widow Guesthouse in Awasi, de plaats van de conferentie. Het gebied mag dan arm zijn, er zijn ook zoveel mooie dingen! Naast het prachtige weer ook veel natuur en groen, vrolijke en vriendelijke mensen en de onvergetelijke goudgele 'african skies' aan het begin en eind van de dag.

Na een mooie start rond empowerment en leren kennen van elkaar op interactieve manieren hebben we letterlijk en figuurlijk geoefend met het leggen van lijntjes tussen mensen uit de verschillende projecten. Wie heeft wat te bieden en hoe kunnen we elkaar ondersteunen?

We hebben dit nog verder versterkt door meerdere partners uit te nodigen om een workshop te verzorgen over de eigen aanpak en onderliggende kennis. Een hoogtepunt was de workshop over het Puppet Interview Program (PIP). Deelnemers maakten kennis met een methode om in gesprek te gaan met kinderen die in moeilijke situaties terecht gekomen zijn. Een interviewer (coach) bevraagt op een bevestigende en ondersteunende manier een kind naar lastige gebeurtenissen en beeldt samen met het kind en met behulp van Duplo-poppetjes het verhaal uit. Kinderen voelen zich begrepen en hele moeilijke gebeurtenissen, zoals het overlijden van ouders, krijgen een plaats. Veel leerkrachten van de resource-group waren enorm enthousiast en wilden graag deze methode aan hun rugzak toevoegen van guidance- en counseling teacher. We gaan de komende tijd kijken hoe we deze wens kunnen realiseren.

Op de tweede conferentiedag was de sfeer nog opener en gemotiveerder dan de eerste dag. Met heel veel interactieve vormen van werken (speed-dating, high impact storytelling, rock and water training) leerden deelnemers elkaars kennis en mogelijkheden nog beter kennen en benutten. Er is op deze manier een mooie basis gelegd voor een sterke community in de regio Awasi.

Organisaties die een workshop hebben verzorgd tijdens

Conferentie:

SWAP - Safe Water Aids Project -
swapkenya.org

PIP - Puppet Interview Programme
foundation-pip.org

Ujima -
ujimafoundation.org

Workshop "Empowerment"

De workshop die we al eerder hebben gegeven aan 7 scholen in en rond Awasi hebben we verder vormgegeven. Het bijzondere aan de workshop is en blijft dat er zowel kinderen als hun leerkrachten meedoen. Het ging nu om deelnemers van 3 scholen met 34 kinderen, 7 leerkrachten. De leerkrachten noemden we de 'big students'. Ze deden grote delen van het programma mee en werkten ook in hun eigen groep aan het onderling oefenen en delen van ervaringen. Ook voor volwassenen is het heerlijk om Yes en No-feelings te delen en verhalen uit te wisselen over belangrijke momenten uit je leven die je bezighouden. Daarbij zijn deze ervaringen van het grootste belang om zelf te weten wat deze manier van werken met je doet. Hoe heerlijk is het ook als leerkracht om te weten wat je talenten zijn en te ervaren wat dat met jouw gevoel van eigenwaarde doet!

Leerkrachten:

"Now I know, there is always a way out of a problem"

"In every situation we do, we create ownership"

"We have so much potential in us, we need to put attention to it"

"Play is evident."

"Negative language discourages children. It is important to use positive language. It has empowered me. I know how I can teach with more fun!"

"Better be a solution than be a problem."

"I will dream big, following what I have learned these days."

Positieve emoties geven veerkracht

In de workshop staat plezier en spelen steeds voorop. Dit is voor veel leerkrachten een nieuwe manier van leren. Het onderwijssysteem van Kenya is vooral gericht op kennisoverdracht, op een heel cognitieve manier. Door te spelen en plezier te hebben, bleek al snel hoe veel de kinderen leerden, open stonden voor nieuwe ervaringen en een grote mate van leergierigheid toonden. Een van de leerkrachten zei: Learning is fun, when it is fun! Play is evident!

Taal is alles

Een belangrijk principe van de workshop is 'positive language'. Naar voren komt het grote belang om gedrag dat goed/gewenst is te waarderen, in plaats van gedrag dat slecht/ongewenst is af te straffen. Als kinderen te laat komen kun je als leerkracht daar erg boos over worden en zeggen dat het niet meer mag voorkomen. Je kunt ook je waardering uitspreken naar alle kinderen die op tijd komen en iedereen uitnodigen hieraan mee te doen. In de praktijk blijkt deze waarderende aanpak veel meer en sneller effect te hebben dan verbieden. Bovendien dringen negatieve woorden diep binnen bij kinderen. Ze worden stil en trekken zich terug, een houding die niet helpt bij leren. Positive language betekent ook een onderzoekende houding naar kinderen en ouders. Door vragen te stellen kom je er bijvoorbeeld soms ook achter wat de reden is dat een kind steeds te laat komt. En dan kun je samen onderzoeken hoe dat verbeterd zou kunnen worden.

Ontdekken wie je 'echt bent

Een ander belangrijk onderdeel is het ontdekken en ontwikkelen van je talenten. Hoe helpend was het dat we daarvoor materialen hadden meegebracht uit Nederland: talentenkaartjes. Met dank aan een aantal enthousiaste Rotarians die deze toolboxes voor ons in elkaar hadden gezet. Talenten die gaan over wie jij werkelijk bent: helper, betrouwbaar, gul, krachtig etc. En juist deze talenten vormen een bron van energie voor veerkracht en weerbaarheid in het leven!

Veiligheid voorop

Daarnaast is er veel aandacht besteed aan een veilige omgeving voor kinderen. Hoe kun je daar aan bijdragen als leerkracht, wat betekent dat voor je houding ten opzichte van kinderen. Al snel werd duidelijk dat blije open kinderen veel meer bezig zijn met leren!

Succes!!

De workshop was in de ogen van de 'teachers' enorm succesvol. Ze gaven aan dat het hele schoolsysteem teveel op de cognitieve kant van ontwikkeling is gericht en dat ze de positieve, praktische en ondersteunende benadering naar kinderen veel meer aandacht willen gaan geven. Een mooi commentaar kwam van de oudste leerkracht (56) die met verbazing had zitten kijken hoe kinderen in kleine 'support-groups' met elkaar (3 kinderen) in gesprek waren over dagelijkse ervaringen. Niet alleen gingen de kinderen daadwerkelijk met elkaar praten, het lukte hen zelfs de ervaringen op te schrijven. De grootste verrassing voor deze teacher was echter dat op de laatste dag bleek dat de kinderen ook al afspraken gemaakt hadden voor de volgende week om samen te komen en het aan alle andere kinderen op school te vertellen. Als klap op de vuurpijl was de leerkracht zelf ook uitgenodigd om aan te sluiten bij de support-group!

Adjunct directeur:

"As a teacher empowerment is important to guide vulnerable children. These are desperate, most of them orphans. I feel empowered myself."

Medewerker Ministerie:

"Our education is very theoretical. Now we have seen the change at the children, we will change it into more practical education."

Bezoek aan scholen

Waar we dit jaar echt tijd voor genomen hebben is het bezoeken van scholen. Daardoor konden we zien hoe zij werkten en op welke manier empowerment nog meer vorm kan krijgen. We hebben zowel scholen bezocht die al eerder aan de workshop hadden meegedaan als scholen die er dit jaar voor het eerst bij waren.

Heel wat scholen liggen ver in het binnenland. Er zijn geen wegen waar auto's kunnen rijden, de enige mogelijkheid om er te komen is over een zandweg door de velden te lopen of een 'motorfietstaxi' te nemen. Het landschap is mooi maar kan ook erg modderig zijn als het geregend heeft. De scholen zijn erg primitief gehuisvest. Maar een klein deel van de lokalen is van bakstenen gebouwd met een goede vloer. Heel wat lokalen zijn in staat van verval, een golfplaten dak met muren van hout en leem, een vloer die alleen bestaat uit zand en leem. Als het regent kunnen de muren instorten en de vloer onder water lopen, waardoor kinderen naar een ander lokaal moeten en er nog grotere

motorfietstaxi' te nemen. Het landschap is mooi maar kan ook erg modderig zijn als het geregend heeft. De scholen zijn erg primitief gehuisvest. Maar een klein deel van de lokalen is van bakstenen gebouwd met een goede vloer. Heel wat lokalen zijn in staat van verval, een golfplaten dak met muren van hout en leem, een vloer die alleen bestaat uit zand en leem. Als het regent kunnen de muren instorten en de vloer onder water lopen, waardoor kinderen naar een ander lokaal moeten en er nog grotere

De nieuwe manieren van werken en denken bleken enorm aan te slaan. Veel scholen zijn er al mee verder gegaan en er bleek zelfs een school waar de afgelopen maanden al was gebleken dat er door de empowerment-skills geen jonge meiden meer zwanger waren geraakt!!

groepen kinderen (soms meer dan 70) bij elkaar in een lokaal zitten. Veel scholen hebben overigens een prachtig speelveld om de school waar menig Nederlandse school jaloers op zou zijn!

De scholen bleken heel verschillend te werken. Soms kregen we een demonstratie van de 'empowerment-group', de kinderen die aan de workshop hadden deelgenomen. Zij lieten hun theater- en zangtalenten zien en hoe ze zelf oefenen met de empowerment-skills en dat in een aantal gevallen ook overdragen aan andere leerlingen op school. Op andere scholen hebben wij samen met hen geoefend, bijvoorbeeld in een hele grote kring van wel 150 kinderen! We hebben ook de tijd genomen om met leerkrachten en het schoolhoofd samen te zitten en in gesprek te gaan over verduurzaming van de empowerment-skills.

De nieuwe manieren van werken en denken bleken enorm aan te slaan. Veel scholen zijn er al mee verder gegaan en er bleek zelfs een school waar de afgelopen maanden al was gebleken dat er door de empowerment-skills geen jonge meiden meer zwanger waren geraakt!!

"I am very grateful for the whole week and the empowerment. I know how I can use my talents now. I have learnt many practical skills. I have realised that we make education in Kenya very theoretical. I want to teach more practical to work on life-skills of children.

I am impressed more and how the children now see their own talents and also the way we all were empowered on life-skills to protect themselves. I am impressed that children could work in groups. I will use this in my family too!"

De balans opmakend

Na twee weken werken hebben we de balans opgemaakt, samen en in gesprek met de resource-groep, schoolteams en Pamoja. Het is volstrekt duidelijk: er is nog enorm veel te doen. De grote winst is echter dat de volwassenen waar we mee gewerkt hebben allemaal zin hebben om door te gaan. Ze zijn enorm gemotiveerd om meer kinderen te leren op een stevige manier in het leven te staan en elkaar te ondersteunen. Dat is winst, want de houding van veel mensen in deze streek is toch lang geweest dat het allemaal geen enkele zin heeft zolang er niet meer geld en voorzieningen komen. Eerst voldoende eten

en water, dan zorgen voor goede hygiëne en schoolgebouwen.

Natuurlijk, dat is nodig. Maar op dit moment is dat simpelweg niet voor iedereen haalbaar. Meer mensen in Awasi gaan mee in het kijken naar wat wél kan en mogelijk is, ondanks de af en toe beroerde omstandigheden. Heel hoopvol dat ze de verantwoordelijkheid voor eigen leven en lot meer in eigen handen willen nemen. Dat is ook de grote ambitie waar onze partner Pamoja Child Foundation voor gaat. Zij waren heel blij met de conferentie en de nieuwe ontwikkelingen. “To be continued”, zei Ellen van Puffelen, de manager van Pamoja toen we aan het end van ons bezoek afscheid van haar namen!

2013

Conferentie

14 scholen
9 directeuren
29 leerkrachten
1 ministerie
1 educatie bureau
7 NGO's
10 medewerkers van NGO's

Workshop

3 scholen
34 kinderen
6 leerkrachten
1 gast-leerkracht

Scholenbezoek

4 scholen

NGO-bezoek

2 NGO's

Kevine, 13 jaar

“Veel mensen denken dat anderen ons moeten helpen, op een dag zie je het jezelf doen. Dan voel je je sterk.”